

40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštne proste.
Telefon interurban št. 113.

38. štev.

Maribor, dne 17. marca 1924.

Letnik XVI.

Invalidsko vprašanje.

V vseh državah, ki so sodelovale v svetovni vojni, tvori gotovo najvažnejše vprašanje po vojski invalidsko vprašanje, način odškodnine vojnim invalidom in njih družinam, družinam padlih, umrlih in pogrešanih vojakov, in ostalim žrtvam vojne. Invalidi so gotovo najrevnejši izmed revnini, ker so razun drugih ogromnih žrtv žrtvovali v svetovni vojni najbolj dragocen zaklad, to je zdravje in niso v stanu z delom svojih rok preživljati sebe in svoje družine. Dolžnost vsake države je, da skrbi za te najboljše žrtve vojne, da lajša njih trpljenje in jim da možnost, da kljub zmanjšani delozmožnosti morejo izvrševati kak posel, dolžnost vsake države je skrbeti za sredstva za njih dostojno ekistenco. Dočim so se v večini drugih držav že od l. 1915 posvetovali, na kak način se naj invalidom pomaga in v to svrhu ustvarile razne ustanove, se je pri nas šele po prevratu novoustanovljeno ministrstvo za socialno politiko začelo resno baviti z invalidskim vprašanjem. Bili so ministri socialne politike, ki so resno mislili na povoljno rešitev invalidskega vprašanja, ki so si znali pridobiti vodilne uradnike, ki so veliko storili, osebno ustvarili naprave, ki uživajo svetovni sloves, pričakovalo se je, da se invalidsko vprašanje kmalu ugodno reši. Invalidi so potem svojih organizacij, razne stranke potom svojih zastopnikov venomer zahtevale, da se čimprej predloži parlamentu v odobrenje invalidski zakon, ki bi naj ugotovil vse obveznosti države napram invalidom in rešil vsa sporna vprašanja. Kljub temu, da teče že šesto leto po prevratu, se še do današnjega dne ni predložil narodni skupščini v razpravo invalidski zakon. Zadnji čas se sliši, da je minister za socialno politiko dr. Peleš izdelal tak zakon, o katerem se je razpravljalo v ministrskem svetu in poročalo kralju, a narodni skupščini se je šele te dni predložil. Kaj je vzrok tega odlašanja, se točno ne more reči. Dozdeva se, da je vsak minister socialne politike na drug način hotel rešiti invalidsko vprašanje, da pa nobeden ni mogel pridobiti finančnega ministra zato, da bi dal potrebna sredstva na razpolago. Pribiti treba, da je vsaka vlada do sedaj obljubila, da bo predložila invalidski zakon, a ostalo je do sedaj — le pri obljubah. Izgovor, da ni mogoče dobiti potrebnih sredstev, ne drži. Opustiti je treba le nekaj nepotrebnih izdatkov, upeljati boljše gospodarstvo v državnih podjetjih, pred vsem pa odstraniti vsako korupcijo in dobila bi se dovoljna sredstva za vse potrebe ubogih invalidov.

I. Začasni invalidski zakon od 28. decembra 1921

urejuje do sedaj vse zadeve invalidov, je pa v vsakem oziru nezadosten. S tem zakonom se je napravil prvi poskus za rešitev invalidskega vprašanja, ta zakon, kateri se naziva zakon o začasni pomoči invalidom itd., naj tvori podlago za nadaljnjo zakonodajo. Ta zakon združuje v sebi sedem uredb, oziroma pravilnikov, ki so se od leta 1920 naprej izdali od ministrstva za socialno politiko v zadevi invalidskega vprašanja. V tem zakonu so najvažnejši člani 15, 18, 21.

Član 15 govori o tem, da se male prodajalnice tobaka oddajajo izključno invalidom in siromašnim rodbinam padlih, umrlih in pogrešanih vojakov, kakor tudi siromašnim rodbinam umrlih javnih uslužbencev. Razun tega daje ta član invalidom ugodnosti glede jamstva, nabavne cene, glede delitve večjih prodajalnic na več manjših in o združevanju več manjših v eno večjo prodajalnico. Ta član določa tudi, da se steka del čistega dohodka razredne loterije v »Narodni fond za invalide in rodbine padlih vojakov.«

Član 18 ugotavlja, da gre invalidskim organizacijam v prvi vrsti pravica pri podeljevanju koncesij na gostilne, bioskope itd., pri zakupu državne imovine in državnih dohodkov (lov, ribičija). Razun tega imajo invalidi poleg drugih ugodnosti še prvenstveno pravico do raznih privilegijev, podeljenih po predpisih o izvrševanju agrarne reforme.

Član 21 vsebuje določbe glede dodatka osebam, ki imajo pravico do pokojnine ali podpore. Pokojnina se določa v Sloveniji na podlagi zakona z dne 27. dec. 1875, zakona z dne 27. aprila 1887 z vsemi poznejšimi spremembami in dopolnili ter po uredbi narodne vlade »Ur. list« XXVII. iz leta 1918.

II. Načrt invalidskega zakona leta 1922.

Da bi prišli do kolikor toliko boljšega, pravičnejšega in modernejšega stalnega zakona o odškodnini invalidom, so invalidi dne 6. sept. 1922 pristali nato, da z zastopniki vlade sestavijo načrt zakona. Na konferenci v Ljubljani se je dne 11. in 12. sept. 1922 sporazumno z ministrstvom socialne politike izdelal načrt invalidskega zakona. Četudi ta načrt ne odgovarja povsem zahtevam invalidov, ker ne uvažuje načela minimalne odškodnine za izgubljeno delozmožnost v smislu opravičenih zahtev in potrebe invalidov, se ni predložil narodni skupščini ta sporazumno izdelan načrt, temveč dne 2. dec. 1922 le samo načrt invalidskega zakona o pomoči vojnim žrtvam. Pa še ta »zasilni« načrt, ki je nudil le neke vrste miloščino,

ni prišel nikdar v razpravo, temveč leži pokopan v — arhivu parlamenta.

Sporazumno sestavljen načrt invalidskega zakona vsebuje najvažnejše določbe in sicer ugotavlja, katere osebe imajo pravico do odškodnine in državne zaščite, navaja vrste invalidne in državne zaščite (brezplačno lečenje, preskrbovanje s protezami, strokovni pouk, podeljevanje služb in posredovanje pri iskanju dela, podpora za osnovanje ali izboljšanje samostojnega gospodarskega položaja, brezplačni prevoz in ugodnosti pri vožnji, invalidnino ali mesto nje odkupnino, pogrebne stroške, dosmrtno vzdrževanje v invalidskih domovih, odkupnina s podeljevanjem zemlje), razpravlja o Invalidskih združenjih, o Narodnem fondu itd.

III. Sedanji načrt invalidskega zakona.

Vlada bi naj, mesto da je poldrugo leto čakala, že davno predložila sporazumno izdelan načrt zakona. Sestavila pa je novi načrt, ki se znatno razlikuje od sporazumno sestavljenega načrta, ki znatno poslabšuje ta sporazumno sestavljen načrt.

Invalidom, ki bi se učili kakega obrta izven invalidskega doma, se ne nudi obleka in podpora ter s tem onemogoča učenje izven invalidskega doma, ker je pri nas običajno, da morajo učenci sami si oskrbeti obleko in še druge manjše potrebščine. Invalidom se ne pusti udeležba na čistem dobičku, oziroma zaslužku, s čimur se mu jemlje veselje do dela.

Ustanovitev sedem otroških zavodov v prestolnicah države za oskrbovanje vojnih sirot se v zakonu ne zjamči.

Določba glede zaposlitve invalidov, vdov in sirot v vsakem privatnem gospodarskem, industrijskem, trgovskem, denarnem, prometnem in transportnem podjetju se je popolnoma spremenila v prilog teh podjetij.

Od maloprodaje duhana se je črtala invalidom vsaka dajatev.

Odvzeti se namerava Udruženju invalidov pravica končne izjave pri licitacijah za državne nabavke, odreče se nadalje Udruženju vsaka podpora iz Narodnega fonda ter s tem onemogoči delo Udruženja.

Ugodnosti pri vožnjah na železnici naj bi veljale le samo za slučaj zdravljenja in za posle, ki so v zvezi z invalidnostjo, dočim imajo v drugih državah invalidi splošne ugodnosti pri vožnji na železnici.

Pokojnine za invalide, družinske člane, vdove in sirote so se v nižjih kategorijah za polovico, v višjih pa nekoliko manj znižale.

Vse ugodnosti, katere vsebuje čl. 18 začasnega invalidskega zakona, pri podeljevanju koncesij za gostilne, restavracije, bioskope, bifeje, kioske, glede zdravniških taks itd. bi naj odpadle, kar je najhujši udarec za invalide. Temu poslabšanju dosedanjih razmer se moramo tem bolj čuditi, ker navedene ugodnosti, oziroma dajatve, prav nič ne obremenjujejo države in njenih financ, vojnim žrtvam, ki so navezane na lastno pomoč, pa mnogo koristijo. Brišejo se vrhovne invalidske pregledne komisije, ki so za posamezne pokrajine največjega pomena.

Popolnoma se je črtalo poglavje »Odkupnina s podeljevanjem zemlje«, ki vsebuje določbe, po katerih bi mogli invalidi dobiti zemljo.

Z odlokom od dne 25. julija 1922 je ustanovilo ministrstvo socialne politike »Narodni fond za invalide in družine pomrlih v vojski«, kot samostalno pravno osebo in ustanovo, katere naloga je:

1. da vzdržuje in podpira s sodelovanjem države itd. zavode za zdravljenje, šolanje in dosmrtno vzdrževanje invalidov in zavodov za sprejemanje vojnih sirot;

2. da daje podpore, posojila in odkupnine za invalidnino in njeno povišanje v smislu tega zakona v svrhu ustvaritve in izboljšanja gospodarskega položaja;

4. da podpira invalidska združenja, posebno gospodarske ustanove in ostala dobrodela združenja in ustanavlja samoupravna telesa, ki naj se brigajo za osebe, zaščitene s tem zakonom;

5. da izvršuje izplačevanje invalidnine in povišanja in ostalih podpor po tem zakonu.

Predlaga se le centralna uprava tega fonda v Beogradu, pokrajinske, oziroma oblastne uprave bi ne obstajale. Želja vseh pokrajinskih odborov je, da se v interesu različnih razmer, ki vladajo v posameznih pokrajinah, osnujejo tudi pokrajinske, oziroma oblastne uprave Narodnega fonda, kakor to določa leta 1922 sporazumno izdelan načrt invalidskega zakona.

To so glavne pomanjkljivosti novega invalidskega zakona, kateri je v sedanji obliki nesprejemljiv. Pri tej prilici pa treba tudi odločno nastopiti za vse one zahteve, katere stavijo naši invalidi v svrhu rešitve invalidskega vprašanja. Protestirati moramo: 1. proti ukinitvi ministrstva socialne politike in vseh tozadevnih uradov, kar bi najhujše zadelo vojne žrtve, 2. proti redukciji invalidov državnih nameščencev, 3. proti zavlačevanju dovršitve zdravilišča na Golniku in ambulaterija na Mirju; zahtevati moramo ustanovitev hiralnice za onemogle invalide, dovolitev dovoljnih kreditov za invalide, zaščito vojnih sirot, dovoljenje ugodnosti za vožnje na železnici, uvaževanje Udruženja invalidov kot predstavnika vojnih žrtv, ka-

teremu se mora pustiti kontrola nad vsemi akcijami za vojne žrtve, oproščenje od poštne in za Udruženje invalidov, podelitev trafik, kantin in restavracij v drž. zgradbah invalidom.

Dovolj dolgo se je zavlačevala rešitev invalidskega vprašanja, skrajni čas je, da se isto v smislu zahtev invalidskih organizacij reši. Vlada se naj zaveda tega, da je treba iz državnih interesov olajšati obupne razmere vojnih žrtv in to na podlagi načrta invalidskega zakona (ki se je leta 1922 sporazumno izdelal, zakona, ki vsebuje minimalne zahteve invalidov, od katerih ne morejo prav nič odnehati.

Vlad. Pušenjak.

Politični položaj.

Kaj je z nastopom opozicijskega bloka? Iz vodilnih krogov opozicijskega bloka se položaj tako razlaga: Odgoditev prihoda Radičevih poslancev v nobenem oziru ne pomeni kako nesoglasje v bloku. Pašić bi takoj podal demisijo, čim bi se pojavilo dovoljno število hrvatskih poslancev v parlamentu ter se ne bi dal preglasovati. S tem bi on lepo naprtil opoziciji odgovornost za zakasnitev proračuna ali pa celo dolžnost, da ona od radikalov sestavljeni proračun uveljavi s svojimi glasovi. Ta nakana se mora preprečiti in zato Radičevi poslanci čakajo na poziv vodstva opozicijskega bloka, da pridejo ob pravem času v Beograd. Podpredsednik HRSS Predavac se je odpeljal na Dunaj, da poroča Radiču, da se danes že vrne. Član vodstva HRSS je izjavil: Vse stranke opozicijskega bloka so povdarile, da ostajajo pri svojih programih, in mi, ki nismo v bloku, ostanemo tembolj, ker ne bomo spremenili popolnoma tudi svoje dosedanje taktike, kakor je bilo to sklenjeno na zadnji plenarni seji HRSS. Kajti nimajo prav tisti, ki mislijo, da bomo mi takoj šli v parlament in tam sodelovali v skupščinskem delu 14 ali več dni, dokler se ne zruši Pašićeva vlada. Trenutek za rušenje vlade še ni določen in pred vsem se mora to določiti. Sele na poziv opozicijskega bloka, naj pridemo ta ali ta dan, bomo prišli vsi, da jim pomagamo, kakor smo obljubili. V tej smeri se bodo te dni še enkrat vršili razgovori med nami in predstavniki opozicijskega bloka. Vprašanje prisega in ostalih formalnosti ni bistveno, kadar imamo jasn cilj pred čmi. Mi bomo v trenutku, ki bo določen, prišli v Beograd, in bomo opravili vse formalnosti, ki so s tem v zvezi.

Pribičevićeva akcija. Beograjske »Novosti« Joce Jovanovića, bivšega ministra, sedaj pa zemljoradniškega poslanca, napovedujejo desidentsko akcijo Svetožarja Pribičevića ter trdijo, da bo ta s kakimi 11 pristajali nastopil najprej z izjavo proti opozicijskemu bloku, potem pa najbrž tudi zapustil demokratsko stranko. — Povodom tega pisanja »Novosti« je izdal demokratski klub komunike, v katerem pravi »Novosti« prinašajo v nocojšnji številki ne glede na naše prejšnje demanije lažnjive vesti o stanju v poslanskem klubu demokratske stranke in o našem tovarišu Svetožarju Pribičeviću. Tudi to pot označujemo te vesti za popolno izmišljene in lažnjive. Svoje prijatelje opozarjamo na mnoge netočnosti, intrige in laži, ki jih širijo naši nasprotniki pismeno in ustmeno proti naši stranki. Hkrati jim priporočamo, da ohranijo zaupanje voditeljem stranke in da sprejmejo za točno samo ono, kar piše časopisje naše stranke. Vesti, ki se pojavljajo zadnje čase v javnosti, služijo samo radikalcem. — Proti tej izjavi demokratskega kluba govori seveda samovoljno nastopanje Pribičevića, ki se je pokazalo tudi zadnjič pri volitvah v odbore za proučevanje konvencij. Ljuba Davidovič je sedaj nekaj bolen in situacija med demokrati je vse prej kot pa čista.

Proračunska razprava. Za razpravo o proračunu posameznih ministrstev se je sporazumno med predsedstvom skupščine in šefi strank določil skrajšan postopek. Danes je na vrsti proračun ministrstva za zunanje zadeve, ob kateri priliki bo dal minister tudi svoje obljubljeno poročilo o odnosih med našo državo in Belgijo, jutri, dne 18. t. m. proračun ministra financ, dne 19. ministra vojne, 20. je dan interpelacij, 21. proračun ministrov za obrambo in za zgradbe, 22. ministrov za pošto in za poljedelstvo, 24. šum in rud, 25. za socialno politiko, 26. za agrarno reformo, 27. o rezervnih kreditih in proračunu dohodkov, 28. razprava o finančnem zakonu samem. Debate bodo vodene po skrajšanem postopku in bo od vsake stranke govoril samo po eden poslanec 15—30 minut. Govornik ene skupine lahko odstopi na korist govorniku druge skupine.

Glavni odbor nemške stranke je na svoji seji v Zemunu sprejel resolucijo, po kateri si hoče nemški klub v skupščini v bodoče ohraniti svobodne roke.

Markovičeva afera v inozemskem časopisju. Korupcija in afera bivšega ministra dr. Lazice Markovića ne beležijo samo SHS listi, ampak tudi inozemsko časopisje. Med temi se je najboljše bavila z njo »La Tribune de Genève.« V poročilu o padcu dr. Markovića je navedla, da je moral dati ostavko kot minister pravde radi korupcije,

opisala je pa tudi natančno celo parlamentarno proceduro ob priliki Markovičeve obtožbe ter način, kako so radikalni svojega sodruga zaščitili. Dr. Markovič je nato poslal temu listu izjavo, v kateri se je skušal oprati ter zvaliti vso krivdo na politične nasprotnike, češ, da so ga po krivem obdolžili. »La Tribune de Genève« je to izjavo odtisnila, takoj pod njo pa je prinesla ta-le komentar: Izjava dr. Markoviča potrjuje samo to, kar je naš list objavil: obtožbo proti njemu v parlamentu. Pripomnimo samo to, da obtožbe proti njemu ni dvignila opozicija, ampak Mihačilo Ranković, podpredsednik parlamenta in podpredsednik radikalnega kluba. Poročilo tega odličnega švicarskega lista nam dokazuje, kako izvrstno je inozemstvo informirano o naših razmerah in kako škodujejo našemu ugledu možje današnje vlade, ki bi po inozemskih pojnih morali sedeti v ječi, dočim pri nas stoji pri krmilu države, katero izrabljajo v svojo korist.

O razmerju do Bolgarije. Senzacije o bolgarskih vojnih nakanah proti nam so se po beograjskih listih malo omejele, a vedno je še dovolj vzrokov in povodov za sum, da hoče beograjska vlada razmerje med našo državo in Bolgarijo pustiti vsaj v negotovosti in nejasnosti, če že ne v vedno enaki napetosti. V odboru za proučevanje konvencij je poslanec Vesenjak jasno in odločno vprašal zunanjega ministra, kakšni so pravzaprav odnosi med našo državo in Bolgarijo. Minister je za pozneje obljubil obširno poročilo, za enkrat je pa le dejal, da pri večini bolgarskega naroda proti nam ni sovražnega razpoloženja, a je zato še vedno velika nevarnost od makedonskih komitov, ki pa nas ne bo našla nepripravljene. Na kratko rečeno, ministrova izjava izgleda sicer pomirljivo, a ne učinkuje tako. Značilno je tudi to, da je v Beograd pozvani poslanik v Sofiji g. Rakič odbil vse novinarske prošnje za razne informacije. Vlada mu je izjave prepovedala. To je eno, drugo je pa to, da se Pašić v gotovih slučajih rajši pripravlja na vojno kot pa na volitve.

Po svetu.

Poljsko posojilo v Italiji. Na svečan način je bila tedni podpisana v palači Chiggi v Rimu finančna konvencija med Poljsko in Italijo. Dasi ta čin nima nikakega političnega značaja, se je vendar vršil z istim svečanim ceremonijem, kakor ostale pogodbe, katere je zadnji čas sklenila srečna Mussolinijeva roka v palači Chiggi. V imenu Poljske je pogodbo podpisal Zalewski, za Italijo pa Mussolini. Pogodba v glavnem označuje pogoje, pod katerimi dobi poljska vlada posojilo italijanskih bank. Posojilo znaša 100 milijonov zlatih, ali 400 milijonov papirnatih lir. Posojilo bo poljska vlada garantirala s prihodi tobačnega monopola. Posojilo bodo dali v glavnem privatni kapitalistični krogi, pogodba pa je bila sklenjena v formi oficijelne državne pogodbe, da bi Italija lažje ščitila italijanske kapitalistične interese v Poljski. Glavne točke pogodbe so sledeče: 1. Poljska dobi od Italije posojilo v znesku 400 milijonov papirnatih lir za dobo 20 let ter po 7% obresti. 2. Italijanska trgovska banka in Credito Italiano bodo razpisali podpisovanje posojila v Italiji po 8,9 odstotkov. Poljska dobi 81 lir za 100 netto lir. 3. Poljska mora garantirati posojilo z vsemi dohodki tobačnega monopola. 4. V slučaju vojne se mora izvesti na vseh poslopih in posestvih monopola italijanska zastava ter se bodo smatrala za last Italije. 5. Poljska se obveže, da bo nabavljala 60% tobaka, ki ga dobiva iz inozemstva, v Italiji in to najmanj 2 milijona kg.

Rusija in Kitajska. Kitajska vlada je sporočila ruski, da jo takoj prizna, če Rusija zapusti Mongolijo. Rusko stališče glede tega sporočila in pogoja še ni znano.

Konec rusko-carskega poslanstva v Atenah. Tudi Grčija je imela unikum rusko-carskega poslanstva in sicer v osebi kneza Demidova, ki se je v Atenah nastanil, ter se tako nazival, četudi ni užival iste pomoči od vlade kot pa famozni Strandman v Beogradu. Ko je pa sedaj Grčija priznala sovjetsko Rusijo, so pa atenske oblasti takoj sporočile knezu Demidovu, da si ne sme več lastiti tega naziva in da naj zapusti mesto. Demidov je nato takoj odpotoval ter se naseli sedaj najbrž v Parizu.

Stališče cerkve v sovjetski Rusiji. Po boljševiških zakonih ter naredbah so cerkve in verske organizacije v Rusiji brez pravic, katere so priznane in zasigurate državljanom. Vsa posestva v Rusiji, ki so bila poprej last cerkve in verskih organizacij, so proglašena za last države. Nobena verska organizacija nima pravice do lastnine in tudi ne pravic juridične osebe. Za službo božjo potrebne stavbe in orodje se daje od strani države verskim organizacijam brezplačno na razpolago. Cerkev, bivša cerkevna posestva itd. so pod upravo lokalnih sovjetov. Krajevni sovjeti imajo pravico, da sklepajo pogodbe z verskimi organizacijami z ozirom na uporabo cerkvenih poslopij ter posod. Na podlagi zakona ločitve cerkve od države iz leta 1918 poravnava ruska vlada cerkvenopolitične spore, ki so se pojavili po sklepu mirovne pogodbe Rusije s Poljsko, ki je bila sklenjena v Rigi. Ta mirovna pogodba vsebuje zaščito katoliške cerkve v Rusiji. In na podlagi te priznane zaščite zahtevajo ruske katoliške občine od države vrnitev cerkvenih posestev, cerkev itd. Sovjeti pa odrekajo katoliški cerkvi izjemno stališče na podlagi mirovne pogodbe v Rigi in nočejo vrniti posestev. Sovjeti vstrajajo tudi glede katoliške cerkve na zakonih o ločitvi cerkve od države. Sovjeti so doslej priznali prednostni mirovne pogodbe v Rigi samo glede onih posestev katoliške cerkve v Rusiji, o katerih je dokazano, da so bila nekoč res poljska last.

Dnevne novice.

† G. župnik Jakob Krajnc. Kakor smo že poročali, je zadela pred mesci g. župnika Krajnc na Bučah kap. Sedaj

je po dolgotrajnih mukah izdihnil minulo soboto ob pol 6. uri zvečer. Pogreb rajnega se bo vršil jutri ob 10. uri dopoldne. Blagopokojni je bil rojen dne 12. 7. 1865 pri St. Juriju ob juž. žel. in posvečen leta 1892. Kaplanoval je na več stacijah in je bil v celem sedemkrat provizor. Rajni je bil čist značaj, gostoljuben, goreč duhovnik, a radi stradanja in pomanjkanja v dijaških letih bolehave narave. Bučani, kjer je župnikoval dokaj let, ga bodo ohranili v trajno dobrem in hvaležnem spominu. N. p. v m.!

Smrt slovenskega zgodovinarja. Dne 14. t. m. je nenadoma umrl Nestor slovenskih zgodovinarjev in eden naših najzaslužnejših mož, profesor dr. Franc Kos. Smrt je dohitela tega učenjaka sredi neumornega znanstvenega dela, ko je pregledoval gradivo za peto knjigo svojega znamenitejšega dela »Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku.« — Umrl je bil rojen leta 1853 v Selcih nad Škofjoloko. Po dokončani gimnaziji je študiral filozofijo ter postal profesor. Že zgodaj se je jel pečati s slovensko zgodovino, za katero se do njegovega časa ni zmešnil nihče. Njegovo delovanje na tem polju je bilo zelo plodnosno in za Slovence največje važnosti. Veliko število zgodovinskih študij je izšlo po publikacijah Slovenske Maticе ter v raznih revijah, izdal pa je tudi več zgodovinskih knjig, med njimi naše največje zgodovinsko delo, že omenjeno »Gradivo za zgodovino Slovencev.«

Za odškodnino štajerskim posojilnicam. V odboru za proučevanje konvencij je poslanec dr. Hohnjec kritiziral razne konvencije, ki so bile sklenjene med našo in avstrijsko vlado ter pripomnil, da so nekatere določbe posameznih konvencij zlasti o naših denarnih zahtevah v Avstriji našemu ljudstvu napravile veliko škodo. To zlasti s premoženjsko relacijo med avstrijskimi predvojnimi kronami in sedanjim dinarjem, namreč 100:8, s čemur je bila slovenskim posojilnicam napravljena ogromna škoda. Vpraša vlado, ali bo skrbela za to, da se bo škoda od strani naše vlade popravila. Ko je prišel na sejo dr. Ninčič, je dr. Hohnjec zopet stavil vprašanje, ali bo vlada kmalu izpolnila svojo obljubo, ki ji bila v parlamentu dana od strani vlade s sprejemom resolucije o odškodnini, ki jo bo država dala posojilnicam. Minister je izjavil, da je vlada še vedno na stališču svoje dane obljube, odnosno s sprejemom resolucije sprejete dolžnosti. Ministrski svet bo v posameznih slučajih, ko bodo posojilnice predložile vladi svoja poročila in zahteve, sklepal o načinu in višini odškodnine.

Shod obrtnikov za celi gornji del Štajerja (mariborski, ptujski, slovenjebistriški, šentlenski okoliš) se vrši na Jožefovo, dne 19. marca, dopoldne ob 10. uri v Mariboru v dvorani gostilne Orovič v Vetrinjski ulici. Govorita narodna poslanca Vesenjak in Žebot o vladnem zakonskem načrtu glede državne obrtne banke, o zakonu glede taks in o drugih zakonih, ki zadevajo obrtništvo. Na shod so povabljeni obrtniki somišljeniki Slovenske ljudske stranke iz celega gornjega dela Štajerske, iz mest, trgov in z dežele okolice Maribora, Ptuj, Slov. Bistrice, St. Lenarta. Kovači, ključavničarji, mizarji, zidarji, tesarji, kolarji, krojači, čevljarji itd., sploh vsi mali in srednji obrtniki in trgovci ste povabljeni, da pridete na shod. Privedite seboj tudi svoje prijatelje.

Pučjev program za bodočnost. V narodni skupščini so tedni razpravljali o proračunu ministristva ver. Pri tej priliki je nastopil v imenu Pučjevega kluba poslanec Miletič in povdarjal odločno protiverski in proticerkveni program zemljoradnikov, katerega bo stranka konsekvntno izvedla, ako pride do moči in oblasti. Kulturnobojni program zemljoradnikov bi obsegal po izvajanjih Pučjevega tovariša Miletiča te-le točke: ministristva za vere ne bo; vsaka veroizpoved po posebni vladni naredbi ne bo smela imeti na 8000 prebivalcev več nego enega duhovnika; veronauk bo odpravljen iz ljudskih šol; cerkve bodo postale državne ustanove in duhovniki bodo državni nameščenci in odgovorni zato, da se bo pri cerkvenih opravilih natančno izvajal program, katerega bo predpisala vlada. Daleč bi prišli, ako bi se priplazil g. Pučelj in njegovi srbijanski občinski šribarji do vladne oblasti in do moči!

Proslava Huber-Dragiča. Žandarski polkovnik Dragošlav Dragič, prej Oskar Huber, gre končno le v pokoj in sobotno »Jutro« mu poje slavošpev, ki je značilen za današnjo dobo in družbo okrog tega lista. Huber-Dragiča ima »Jutro« za »vzornega voditelja orožniškega zbora«, za »dobrotnega predstojnika« in »pravega očeta«, ki je imel »odprte roke za vse orožnike in njihove družine, če jih je obiskala kaka nesreča.« Da bo laž in ironija še večja, se slika Huber-Dragič kot »zaščitnik slovenskega življa« ter kot »zvesti sin svojega naroda.« To se seveda silno lepo vjema s tem, da je užival največje zaupanje avstrijskega režima, da je dobil pruski »Adlerorden«, da je po preobratu svoje ime Oskar Huber spremenil v Dragošlav Dragič, da se je obdajal popolnoma s srbščino in s cirilico, da je slovenske orožnike spravljaj iz službe itd. Ker s tem ni dosegel generalskega čina, ga hoče »Jutro« odškodovati s takim slavošpevom in imenovanjem za »zvestega sina svojega naroda.« Katerega naroda neki? — Če bi padlo v dobo njegovega življenja še par preobratov, bi gotovo ne ostal samo pri eni metamorfozi, kakor se je znal udinjati Avstrijcem, Prusom, Srbom, tako bi se znal tudi drugim in če bi prišli nad nas sami Kitajci. Klečepazno bi jim služil, pestil bi domači živelj, a gotovo bi se tudi tedaj znašla današnjemu »Jutru« podobna družba, ki bi ga proglasila za »zvestega sina naroda« in »dobrega očeta« podrejenih. Žalostno znamenje današnje dobe je pač to, da razni kameleoni in koristolovci vedno najdejo tako družbo, ki jih na vso moč hvali ter profanira pri tem mnogo dobrega in lepega. Še par takih proslav naj si »Jutro« privoščiti, pa bodo pošteni Slovenci vsakega človeka po strani gledali, če je bil dobro zapisan v tem listu: »Jutro« ga hvali, že vemo, kdo jel — Glede Huber-Dragiča, »dobrotnika, očeta«, pa imajo sedaj slovenski orožniki besedo in mi jim radi damo prostor, da se izrečejo.

Nekaj iz delovanja socialistov v tovarni na dušik v Rušah. Podati hočem kratko sliko iz delovanja naših tukajšnjih socialistov, ki venomer blatijo vse, kar ni rdeče, sami sebe pa povišujejo za prvobornike delavskega pokreta. Da ti ljudje izkoriščajo na najbolj podli način zaupanje delavstva, ki jih je izvolilo kot zaupnike, v svoje lastne namene, nam dokazujejo sledeča dejstva: Nek socialistični zaupnik (ime je postranska stvar) začne nabirati akcijo v pomoč bolani vdovi. Samo na sebi je to dobro delo, zato se je delavstvo tudi odzvalo pozivu in vsak je daroval po svojih močeh prostovoljne darove. A kaj je napravil dotični zaupnik? Mesto, da bi nabral denar izročil prizadeti, ga je spravil v svoj žep. Šele na pritisk delavstva, ki je za zadevo zvedelo, je po dolgem času vendar izročil denar lastnici. Drugi slučaj: Delavstvo plačuje prispevke za organizacijo, ki, mimogrede omenjeno, niso majhni. Denar je zaupnik pošiljal na centralo. Toda nekateri se je pa hudomušnežu zljubilo, da si je svoto 10 tisoč kron začasno izposodil. Torej, mesto da bi denar odposlal, ga je enostavno obdržal. To je seveda razburilo delavstvo in revčev je moral hočeš nočeš denar vrniti. Iz jeze, ker se mu ta špekulacija ni posrečila, se je prekrstil v komunista in pod praporom »nezavisnih« farba še nadalje delavstvo. Tako je torej delovanje socialističnih voditeljev, ki bi delavstvu morali s svojim nastopom dati dober vzgled, a je ravno nasprotno res. Toda kmalu pride čas obračuna, ko bo delavstvo pometlo s temi rdečimi izkoriščevalci. Delavstvo zapuša socialistične organizacije in pristopa v Jugoslovansko strokovno zvezo. Danes mora biti vsakemu jasno, kje je zanj mesto, kje je pošteno delo za njegov dobrobit, kje pa laž in prevara. Vam, ki pa še sledite tem lažipatrijotom, pa ključem: Odprite oči in sledite razumu! — Tovarniški delavec.

Nekaj iz Apačke kotline. Kakor povsod po naši državi je opazovati tudi pri nas v Apački kotlini pomanjkanje denarja, naraščanje draginje in obubožanje posestnikov. Ljudje-posestniki so se začeli izseljevati in to največ v Argentinijo. Posestniki naravnost ponujajo posestva na prodaj in je sedaj po celi Apački kotlini gotovo kakih 50 posestev na prodaj, a jih nikdo ne kupi. Po prevratu so nakupovali po Apački kotlini posesti Amerikanci, a tudi tem so sedaj skopneli dolarji. Nekdaj bogata in dobro stoječa Apačka kotlina se bliža popolni gospodarski katastrofi.

Čudna pravda. V ptujskem okraju sta se tožila dva posestnika radi nekega bresta, ki je rasel na meji njunih posestev. Na lice mesta sta prišli dve komisiji: občinska in sodnijska. Posestnik, ki je mislil, da je brest njegov, ga je posekal. Drugi je tudi mislil, da je njegov, je tekel v Ptuj k advokatu in je vložil tožbo, a je pri ptujski sodnji pogorel. Zato je vložil priziv na okrožno sodišče v Mariboru, kjer je pa tudi pogorel. Mož je moral plačati stroške in advokata. Zdaj pa je ptujsko sodišče onemu posestniku, ki je bil tožen, naročilo, da se mora z nasprotnikom, ki je izgubil, spraviti. To se pravi, da mu mora brest vrniti ali ga plačati. Šel je res in mu je brest plačal v znesku okrog 250 dinarjev. Čudna je bila ta tožba in čuden tak konec. Ali ne diši morebiti to malo po macedonskih razmerah?!

Na 60. semestralnem rednem občnem zboru »Danice« v Ljubljani je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Tratnik Vatroslav, cand. iur.; podpredsednik: Vilhar Albin, cand. phil.; tajnik: Lesar Jože, cand. iur.; blagajnik: Marinovič Pero, stud. med.; gospodar: Peček Jože, stud. med.; revizorji: Bednarik Rado, Jeršič Mirko, Gantar Kajetan.

Rusko-carski generali na potu v Beograd. Po rimskih poročilih so odpotovali iz Milana v Beograd ruski caristični generali nekdanje Kolčakove in Denikinove vojske Karamanov, Grudinsky in Rusev s svojimi rodbinami in v spremstvu drugih belogardističnih oficirjev in vojakov. »Tribuna« že poroča, da bo ta caristična družba prevzeta v jugoslovansko armado. Menda mesto reduciranih slovenskih in hrvatskih častnikov.

Konjerejski odsek Kmetijske družbe za Slovenijo ima dne 27. t. m. ob 13. uri v Narodnem domu v Mariboru svoj peti redni občni zbor.

Zverinski mož. Od St. Ilje v Slov. gor. poročajo: Lasko leto dne 13. 5. se je poročil posestnik Simon Hircer, p. d. Fašenk, iz Selnice ob Muri z Marijo Kaučič od M. Snežne. Ker pa je bila žena zelo skrbna in mož zapravlja vec prve vrste, se nista mogla sporazumeti. V noči od 6. na 7. februar, ko sta bila sama doma, jo je mož kratkotalo s sekuro ubil. Med tem časom so pa ljudje v bližini vedno povpraševali moža, kje je žena, a on je imel vedno izgovor, da je žena odšla neznano kam. Občinskemu predstojniku g. Ockerlu se je pa zdelo to sumljivo in je naznanil zadevo orožnikom. Na lice mesta sta se takoj podala orožnika Vans in Troha ter sta po daljšem iskanju našla dne 15. t. m. zakopano popolnoma nago truplo z razklano glavo. Mož je med tem izginil. Vestni orožniki so mu pa že za petami.

Prepir radi priznanja starokatolikov. Že v rajni Avstro-Ogrski je bila takozvana starokatoliška cerkev, ki je imela celo svojega lastnega škofa v Warnsdorfu na Češkem. Po ljudskem štetju leta 1910 je bilo v Celju 6, v Mariboru 10, v Ptuj 1, v Laškem 45, v Ljutomeru 1, v Ljubljani 10, v Kočevju 2 in v Dubrovniku 1 starokatolik. Naše ministristvo za uk in bogočastje je pred dvema mesecema izdalo odlok, potem katerega bi naj bil starokatolicizem priznan. Kakor znano, se je začelo takoj po prevratu po Hrvatskem gibanje mlajše duhovščine in iz tega gibanja se je izcimila takozvana hrvaško-nacionalna cerkev. Vlada namreč skrajno ni priznavala hrvaško-nacionalne cerkve in je odrekala veljavnost njenih obredov. Kakor hitro pa je izšel odlok glede priznanja starokatolikov, se je hrvaška nacionalna cerkev identificirala z njimi in si izbrala tudi posebnega škofa v osebi splitskega kanonika. Sedaj pa je izdala vlada ponovni odlok na politične ob-

lasti in v tem odloku je izražen dvom: so li današnji hrvaški starokatoliki isto, kot so bili staroavstrijski? Po tem odloku so hrvaški starokatoliki ravno tam, kjer so bili pred izdajo priznanja od strani ministrstva.

Zopet dva inozemska lista prepovedana. Po odredbi ministrstva notranjih del je prepovedano razširjati in prinašati v državo SHS dunajski list »Der Bergsteiger« in bolgarski list »Makedonsko Soznanije«, ki istotako izhaja na Dunaju. Oba lista pišeta proti interesom naše države. Poleg tega je notranje ministrstvo prepovedalo celo vrsto madžarskih koledarjev, katere so izdale razne madžarske kredenistične organizacije, da razširjajo med našimi Madžari razne protidržavne ideje.

Nagromadeni blago v Bazošu in v Delti. Razni trgovci iz Sušaka, pa tudi od drugod so nagromadili v Barošu in Delti velikanske zaloge raznega blaga. Skupne zaloge sladkorja znašajo 45.000 kg, 1508 kg žganga, 9 velikih zabojev sladkorja, 157.706 kg špirta itd. Ti trgovci so upali, da bodo ob priliki evakuacije lahko uvozili k nam to blago brez vsake carine, torej veliko ceneje nego dobivamo blago od drugod, a bi bili pri tem veliko zaslužili. Cela zadeva s tem nagromadenim blagom je sedaj v kritičnem položaju. Trgovci, ki so vpleteni v to afero, so se kar preko noči prelevili v navdušene radikale. Intervencijo za ugodno rešitev tega blaga pri finančnem ministru je prevzel bivši minister in advokat na Sušaku dr. Supilo. Da pa ne bi v slučaju ugodne rešitve dvignili iz cele zadeve demokratije krič o radikalni korupciji, so si ti trgovci zbrali še enega demokratskega posredovalca in zastopnika dr. Orliča, ki je poznan kot zagrozen orjunaš in demokrat. Da gre pri celi zadevi za nepregledno visoke denarne svote, je razvidno že iz tega, ker so ti trgovski švercarji izstavili posebno garancijsko pismo dr. Supilu in dr. Orliču, ki se glasi na znesek tri milijone dinarjev, ki bodo tema dvema gospodoma izplačani takoj, ako bo podmazana ministrska gospoda rešila zadevo ugodno za tihotapce.

Narednik, ki je pomeveril milijon kron. Pri III. orožniški brigadi v Sarajevu je bil nameščen žand. narednik Ra de Jevtič. Dodeljen je bil štabu brigade, zaposlen pa pri blagajni. Njegovim predstojnikom se je večkrat čudno zdelo, kako more Jevtič živeti ob skromni plači tako lukurijozno ter imeti razkošno opremljeno stanovanje in še povrh rediti drago ljubico. Jevtič pa se je vedno spretno izgovarjal, češ, da je podedoval večjo svoto denarja, ki mu dovoljuje, da živi gospodsko. Nazadnje pa je pri neki temeljiti reviziji blagajne vendarle prišlo na dan, na kak način je Jevtič »podedoval« denar. Kradel je kar na debelo iz blagajne, sprejemal podkupnine, izvrševal razne goljufije, da je skupna svota pomeverjenega denarja dosegla višino 250.000 dinarjev. V blagajniških knjigah je primanjkljaj znal vestno prikriti, da je bilo zelo težavno priti na sled goljufiji. V zaporu je cinično priznal svojo krivdo. Zaprta je tudi njegova ljubica, zelo lepa devojka, s katero je živel dalje časa skupaj ter ji podeljeval razne dragocenosti in drage obleke. Oba sta izročena državni pravdniki.

Ekshumacija Čaruginih žrtev. Preiskava proti Čarugi je povsem končana, samo še mora sodnijska komisija izkopati razbojnike, katere je Čaruga obsodil na smrt in ubil. Preiskovalni sodnik je sklical posebno konferenco članov komisije, kateri je prisostvoval tudi Čaruga. Pokazali so mu specialni zemljevid, na katerega se Čaruga dobro spozna, in on je označil mesta v gozdovih, kjer so njegovi drugi zakopani. Točno kraja ni mogel označiti, ker je karta še iz leta 1913 ter so se moga mesta v gozdovih od tega časa že izpremenila, zato je zaprosil, da se mu predloži novejši zemljevid, kakoršnega se je tudi on posluževal pri svojih roparskih pohodih. Sodnija si je ta zemljevid preskrbel in z njegovo pomočjo bo Čaruga vodil komisijo na kraje, kjer je nekoč kot kak kralj samolastno sodil in ubijal.

Štrajk protestantovskega duhovnika. Indijski protestantovski pastor Zeber se ni nikakor mogel sporazumeti s cerkveno občino glede povišanja dohodkov. Ker vse pritožbe in prošnje niso nič pomagale, se je župnik oprjel moderne, za najhujšo silo dobrega sredstva — začel je štrajkatil Nekega dne je zaklenil cerkev ter ni pustil svojih vernih ovčic, da opravljajo svojo pobožnost. Zaklenli je celo zvonik, da bi tako preprečil vsako zvonjenje. Verniki so nekaj časa prestrašeno gledali na pasivno resistenco svojega dušnega pastirja, slednjic pa jim je bilo dovolj in par moč je udrl s silo v župnišče ter odvzelo pastoru cerkvene ključke. Ob enem so mu zapretili, da si bodo poiskali drugega pastirja, ki bo zadovoljnejši od njega.

Prvernjeni stol jo je rešil gotove smrti. Dvanajstletna Darinka Vukosavljevič v Sarajevu se je odločila radi nesrečne ljubezni za samomor. Sklenila je, da se obesi doma v sobi. Stopila je na stol, pritrčila vrv za strop, si jo omotala krog vratu in nato brnila izpod nog stol. Dekle je obviselo na vrvi, stol je padel z velikim ropotom po tleh, mati je stopila v sobo. Mati je takoj na prvi hip spoznala položaj, prerezala konopec in otela hčer iz gotove smrti.

Planinski koledar preneha izhajati z letnikom 1924. Vzrok: 1. premalo zanimanje, ki ga tej brošurici posvečajo planinci, 2. vsakoletno veliko število neplačujočih odjemalcev. — Zahvaljujem se vsem, ki so me podpirali pri razpečevanju koledarja. — Nekaj komadov je še na razpolago. Kateri koledarja pa še niso plačali, naj mi ga vsaj vrnejo, da ne bom imel poleg dela še gmotno škodo. — Brunon Rotter, Maribor, Krekova 5.

Smetanov jubilej. V proslavo Smetanove stoletnice izda Tiskovna zadruga v Ljubljani jubilejni spis, ki izide koncem marca v posebni knjižici.

Dražba lova. Lovska pravica krajevne občine Skoke se da potom javne dražbe do dne 30. 6. 1930 v zakup. Tozadevna dražba se vrši v soboto, dne 3. maja t. l. ob 10. uri predpoldne v prostorih okrajnega glavarstva v Mariboru.

»Uradni list« letnik 1920 kupi in letnika 1921 in 1923 proda Tajništvo Slov. ljudske stranke v Mariboru, Cirilova tiskarna.

iz Maribora.

Smrt upokojenega podpolkovnika Alojzija Serneca. V soboto popoldne so našli v stanovanju upokojenega podpolkovnika Serneca mrtvega. Ustrelil se je s karabinko. Pokojnik je bil zastopnik Delniške pivovarne in zadnji čas je tožil, da gredo posli zelo slabo in bil je mogoče še iz drugih vzrokov silno potr. Na mizi je pustil pismo za svojo soprogo, ki biva na Češkem. Podpolkovnik Sernece je prišel po preobratu iz italijanskega ujetništva, imel je dolgo pota in sitnosti, predno so ga sprejeli v SHS vojsko, nekaj časa je poveljeval komandi mesta v Mariboru, služboval je tudi na Balkanu in končno je prišel k mariborski vojnemu okrožju, kjer ga je med prvimi Slovenci zadel redukcija, mesto da bi mu dali že davno zasluženi čin polkovnika. Lotil se je drugega posla in da se v tem ni dobro počutil, je razumljivo, ko je vendar od mladosti živel v vojaškem poklicu. Drugod se ljudi, ki so v enem poklicu osiveli, tako preskrbi, da se na stara leta ne pehajo več po novih potih za kruhom, pri nas pa imamo sistem redukcije, ki povzroča, da se stari, iz svojega poklica vrženi ljudje ne znajdejo v novih razmerah ter udajejo obupu. Podpolkovnik Sernece bi tudi gotovo še živel, če bi ga bili pustili v poklicu, ki ga je imel od rane mladosti, do starih let. — Pokojni je bil miren in blag človek, v vojaški službi skromen in dobrohoten, vesten in marljiv ter bo ohranil med prijatelji in znanci dober in časten spomin.

Vlada in mariborsko gledališče. V proračunu našega ministrstva prosvete je samo 200.000 dinarjev za mariborsko narodno gledališče in nihče se ni briga za znano spomenico mariborske občine, in kulturnih društev. To je kulturna sramota in njeno jedro je v kričečem nesorazmerju med subvencijo mariborskemu gledališču in drugim gledališčem. Mariborsko gledališče je sedaj pred zatvoritvijo vsled sramotnega postopanja vlade, ki hoče očitno uničiti to velevažno kulturno ustanovo sredi najlepše rasti in razvoja.

Glede državne subvencije mariborskemu gledališču krožijo po demokratskih listih te dni razne vesti. Z neke strani se očita poslancem SLS, češ, da niso prav nič storili, da bi se v proračun sprejela višja svota. Obrnili smo na naše poslance in smo nato dobili sledeče pojasnilo: Poslanci Jugoslov. kluba so ne samo v finančnem odboru, ampak tudi v plenumu skupščine storili vse, kar se je dalo, da bi se v proračun vnesla svota, katere bi bila dovoljna za vzdrževanje mariborskega gledališča. V finančnem odboru se je dovolila namesto 100.000 din. zvišana svota 200 tisoč din. Radikalna večina absolutno ni hotela pristati na to, da se ta svota zviša vsaj na 800.000 din. Finančni minister dr. Stojadinović, prosvetni minister Trifunović in referent finančnega odbora Maksimović so na neprestane intervencije poslancev dr. Korošca, Vesenjaka, dr. Hohnjeca, Sušnika, Žebota in drugih odgovarjali, da pod nobenimi pogoji svote 200.000 din. ne morejo zvišati. Isti odgovor sta dobila tudi demokratska poslanca gg. Reiser in Agatanovič. Vsa dokazovanja, da se tu gre za veliki nacionalno-kulturni moment na jezikovni in državni meji, so pri Pašičevcih našla gluha ušesa. Spomenico, katero so podpisale vse kulturne in druge organizacije v Mariboru, so naši poslanci osebno izročili prizadetim ministrom in referentom ter jo tolačili odločilnim članom vseh klubov, a radikalni-srbski centralisti so ostali pri svojem naziranju. Še zadnji dan, ko se je v parlamentu obravnaval proračun prosvetnega ministrstva, so naši poslanci storili poslednje korake in predložili ministrom in referentu, kak usodepoln udarec bo zadel narodno gledališče v Mariboru, ako se ta svota ne zviša. A dr. Stojadinović je ostal neizprosen. Na očitke, da vlada s tem upropašča naše narodno gledališče, je izjavil Trifunović poslancema Žebotu in Vesenjaku, da bo iz rezervnih kreditov dal mariborskemu gledališču toliko sredstev na razpolago, da ne bo propadlo. Tako stoji ta zadeva. Zelo neokusno je, ako se meče kamenje na naše poslance, ko je vendar samemu g. dr. Brenčiču znano, da so slovenski poslanci storili vse, kar se je pri sedanjih razmerah in radikalnemu režimu dalo.

Ponarejene kolkje je v Gradcu izdeloval bivši mariborski tiskar Rabitsch, ki je v Gradcu zaprt. Pri njemu so našli tudi mnogo falzifikatorskega materiala. Med njim in med raznimi razpečevalci ponarejenih kolkov sta posredovala neki Dobrovnik in neki Peter Nemec, znana goljufa in verižniki. Prvi je zbežal najbrž na Češko, drugega so pa zasačili v Ljubljani.

Kulturnobojno razpoloženi predsednik mariborskega trgovskega gremija, g. Viljem Weixl. Iz vrst odličnih trgovskih krogov smo prejeli: Med mariborskimi trgovci je nastal spor radi odprtih in zaprtih trgovin na Jožefovo. Pri predpovedovanju glede odločitve: ali bodo na Jožefovo trgovine v Mariboru odprte ali zaprte, se je postavil g. predsednik gremija Viljem Weixl na stališče: mariborski trgovci naj priznajo za bodočino samo državne praznike, cerkvenih pa ne! S predlogom g. Weixla drugi trgovci niso bili zadovoljni in so ugovarjali g. Weixlu, češ, kako je ravno on za nepriznanje Marijinih in praznikov svetnikov, a ima po svojih izlozbah največ svetniških in Marijinih podob. Na te očitke je bil g. Weixl v veliki zadregi in se je globoko zamislil, ko je moral poslušati, da je na eni strani pravi verižnik s svetimi podobami, po drugi in dejanski plati pa čisto očitnega kulturnobojnega razpoloženja. Na pritisk Weixla in Sirka je trgovski gremij sklenil, da bodo trgovine v Mariboru na praznik sv. Jožefa dopoldan odprte. Branjevci na trgu lahko prodajajo ta dan na svojih stojnicah do 4. ure popoldan.

Krščanskosocialne organizacije v Mariboru (razven dijaških) imajo na praznik sv. Jožefa svojo skupno cerkveno

pobožnost v stolni cerkvi. Zjutraj ob 6. uri je pridiga, ob pol 7. uri je sv. maša, med katero je skupno sv. obhajilo. Za člane Orlovskega odseka je udeležba v smislu Poslov. nika obvezna. Vse organizacije naj skrbijo, da se udeležijo te skupne pobožnosti čim več društvenih članov.

Prvi Slovenci med Indijanci v Ameriki je predmet 20. predavanja Prosvetnega kartela v Mariboru, ki bo v petek, dne 21. t. m. ob pol 8. uri v Lekarniški ulici 6. Predaval bo g. Pavel Živornik. Le redkokdo ve kaj več o izrednem kulturnem in misijonskem delu velikih slovenskih sinov Friderika Barage in Franca Pirca med Indijanci. Zato opozarjamo še prav izrecno na to predavanje, ki bo nudilo vsem nekaj novega.

Neusmiljeni hišni posestnik. Hišni posestnik V. na Tržaški cesti 63 se trudi na vse dopustne in nedopustne načine, vreči iz svoje hišice mirnega delavca M. D. z no-sečo ženo, 2½letnim otrokom ter staro materjo. Stanovanje obupanega delavca nima nobenega okna, svetloba prihaja vanj le skozi steklena vrata in je po zapisniku komisije mestnega fizikata zdravju zelo škodljivo. V. hoče to stanovanje nameniti nekemu invalidu za ustanovitev tobačne trafike. Ker pa tega stanovanjski urad po zakonu ne dopusti, se jezi hišni posestnik nad stranko, kateri je vzel ključke od pritlikin ter ji izroči iste le pod pogojem, da mu plača namesto dosedanjih 30 dinarjev kar 135 dinarjev mesečne najemnine.

Bo imel priliko. Znani »Jutrov« poročevalec dr. Reisman je napisal tudi za »Tabor« poročilo o občnem zboru gostilničarske zadruge v Mariboru. Med drugimi netočnostmi je kar iz trte izvil in se iz maščevalnosti enostavno zlagal, da je bil na agitaciji za nemškega predsednika posebno agilen znani Südmarkovec Wouch s Koroške ceste. Gostilničar Voh bo ponudil dr. Reismanu in odgovornemu uredniku »Taboru« pri sodišču priliko, kjer bo moral dokazati, da je Voh res Südmarkovec in a. je sploh z mazincom ganil glede agitacije za nemškega predsednika zadruge.

Mariborska podružnica Planinskega društva ima svoj občni zbor v četrtek, dne 20. t. m., ob 19. uri v restavraciji Narodnega doma.

Slikarska šola. Tukajšnji, na novo ustanovljeni umetniški klub »Slobodnih« otvori v najkrajšem času slikarsko šolo za vse stroke. Rok za vpisovanje je določen do dne 23. t. m. Vse tozadevne informacije daje začasno prof. V. Cotič, Maistrova ulica 17 II.

Dr. Vinko Šarabon:

Zgodovinske anekdote.

Značilen zagovor.

Angleškega advokata Johna Scotta, prejšnjega lorda Eldona, so se zaradi njegove bistrosti in pikrosti zelo bali. Nekoč je mlad odvetnik zagovarjal svojega varovanca in sicer tako dobro, da so vsi pričakovali oprostitev. Sodišče ga je pa vseeno obsodilo. V trenutni razburjenosti je odvetnik zaklical: »Take sodbe pa res ne razumem.« To se lahko razlaga, seveda tudi kot očitke sodišču, da je napačno sodilo. Zato ga je sodišče tudi res poklicalo na zagovor. Prestrašeni odvetnik gre h Johnu Scottu in ga prosi za pomoč. Ta mu obljubi, da ga bo sam zagovarjal. Na dan obravnave je sodišče takole nagovoril: »Zelo mi je žal, gospodje, da Vas je moj mladi prijatelj tako razžalil. Ker se pa kesa, mu boste njegovo nepredvidnost gotovo oprostili. On je rekel, da take sodbe ne razume. No, če bi bil vedel, kaj se tukaj vsak dan dogaja, če bi Vas poznal vsaj na pol toliko, kakor Vas poznam jaz, potem bi se gotovo nobeden Vaši sodbi ne čudil več.« Seveda se ves ta govor dá obrniti na dve strani —

Franc Liszt in gospoda.

Vemo že, da Liszt v občevarstvu s plemenitaši in bogataši ni bil posebno vpluden. Primerjaj stran 20. Prav posebno osorno je pa odgovoril nekoč francoskemu kralju Ludoviku Filipu (1830—1848). Kralj se je bil Lisztu zato zameril, ker je vzel nekaterim prav zaslužnim glasbenikom penzije. Dočim je igral Liszt po vseh evropskih dvorih z največjim uspehom, se je pariškega dvora skrbno ogibal. Na neki razstavi klavirjev je bil pa navzoč tudi Ludovik Filip in je slišal, kako čudovito lepo nekdo igra. Bil je Liszt. In kljub temu, da ga umetnik ni maral, je stopil kralj vseeno k njemu in se je začel zgovarjati z njim. Rekel mu je: »Ali se še spomnite, kako ste kot majhen deček igrali v naši hiši, ko sem bil še vojvoda orleanski? Koliko se je od takrat že izpremenilo!«

»Pa ne na boljše«, je odvrnil Liszt in se obrnil proč. Kralj je bil tako jezen, da se je takoj odpeljal domov in je črtal umetnika iz seznama »časne legije«, v katero je bil predlagan.

Ponesrečeni poskus.

V 2. zvezku anekdot beremo na strani 142, kako je igrala metla vlogo snubca. Nekaj podobnega je poskusil kralj Kakuzo na Jutrovem, in poročajo o tem poskusu tole.

Živel je na Jutrovem pred davnim davnim časom kralj Betherhim, dober in moder vladar. Bil pa je star in si je želel miru. Poklical je k sebi najstarejšega sina

Kakuzo, rekel mu je, da se bo vladi odpovedal in da bo počival. «Ljudstvo gleda nate in te pričakuje. Bodi pameten in pokaži ob nastopu vlade narodu tudi novo kraljico.»

Kakuzo se je zamislil in je rekel: «Prav rad bi izpolnil tvojo željo in se oženil. A kako naj dobim pravo ženo?»

Izberi si eno od odličnih deklic naše dežele, in vsaka bo rada prišla na dvor.»

Čez par dni pride Kakuzo spet k očetu in reče: «Oče, izpolnil ti bom željo, prevzel bom vladu in oženil se bom. Poslušaj, če sem pametno ravnal. Ranili bodo goloba in pustili ga bodo v veži. Princesinje, ki jih boš povabil, bodo šle skozi vežo in bodo videle ranjenega goloba; in tista, ki se ji bo smilil, bo moja žena, kajti srce ima.»

Oče je bil zadovoljen; ranili so goloba in so ga položili ob vratih veže na tla. Princ se je pa skrtil, da bi opazoval. In prihajale so, druga za drugo. Videle so ubogega goloba, a se niso zmenile zanj; katera ga je celo z nogu brenila proč. Slednjič pride mična, plavalasa deklica. Videč goloba je za trenutek obstala, potem se pa sklonila, ga pobrala in ga skrbno zavila v ročno torbico. Ko je Kakuzo to videl, je stopil iz skrivališča, ji je nataknil prstan na prst in ji je rekel, da bo njegova žena.

Nekaj dni po poroki sta sedela mladi kralj in mlada kraljica skupaj v sobi, in kralj jo je vprašal, kako je bilo z golobom. Tedaj se je kraljica zasmejala in je rekla: «Golob je dobro spravljen; dala sem ga nagatiti, in sedaj krasi moj klobuk. Veš, smaragdna barva se mi tako dobro poda.» Golob je bil namreč zelen kakor smaragd.

Ko je kralj to slišal, je sklonil glavo in je umolknil. In sam nase je bil jezen: «Kako sem bil vendar neumen! Saj so vse enake. Ženska nečimrnost bo vodila ženske tudi potem še, ko bodo zvezde neba že davno izginile.» (Dalje).

Perfektna kuharica z dobrimi spričevali, ki je voljna pomagati poleg sobarice opravljati tudi druga domača dela, se išče proti dobri plači in ob dobrem postopku za takoj ali 1. aprila k mali slovenski družini. Ponudbe na: Marijana Jakil, Karlovac, Domobranska ulica.

Spretna sobarica, marljiva in vajena pospravljanju sob kakortudi serviranju, ki je že služila v boljših hišah, se išče ob dobri plači in dobrem postopku (poleg kuharice) za takoj ali 1. aprila k mali slovenski družini. Ponudb ena: Marijana Jakil, Karlovac, Domobranska ulica. 180 2—1

Dekle za kuhinjo in sobe, ki je že služila, išče proti dobri plači in ravnanju Leopoldina Mareš, nadšumarjeva soproga, Podravska Moslavina, Slavonija. 173 2—1

Sprejme se takoj učenec v trgovini z mešanim blagom na deželi. Popolna oskrba v hiši. Prednost imajo z dežele, revnejših staršev. Naslov trgovine pri upravništvu lista. 168 3—1

Cepljene trte, vkoreninjene divjake in sadna drevesca nudi po konkurenčno nizki ceni Alojzij Grabar, posestnik in trtnar, Zagorci, pošta Juršinci pri Ptuj. 4—1

Nekaj za vse je knjiga «Babilonska uganka». Dobi se v vseh knjigarnah.

Veliki jugoslovanski paromlin z dnevno kapaciteto od 12 vagonov in prvorazrednimi produkti išče

ZASTOPNIKA

za Maribor in okolico s komisijskim skladiščem. Gospodje, ki so v tem ali sličnem svojstvu že delovali, in ki so v stanu dati odgovarjajočo jamščino, naj stavijo svojo ponudbo pod št. «Za-1242» na Publicitas d. d., oglasni zavod, Zagreb, Gunduličeva ul. 11. 174 3—1

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Klobuke

perilo

čevlje

dežne plašče, dežnike, nogavice, kravate itd, kupite najceneje pri

Jakobu Lah, Maribor, Glavni trg 2.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjige

„Cirilove knjižnice“ Dosedaj izšlo 7 knjig.

Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni
TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.

Zanesljiva in preizkušena

SEMENA

zelenjadna in cvetlična, dobite kot vsako spomlad, v vrtnariji Iv. Jemec, Razlagova ulica 11, na stojnici Glavnega trga, 155 5—1

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter.

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovaskimi odpadki in vlitino.

VILA

v Ptuj s prostim stanovanjem se poceni proda radi selitev. Vpraša se pri posestniku, Ptuj, Trubarjeva ulica 4, ali v Zagrebu, Boškovičeva ulica 8, pritlično, Hofman. 178

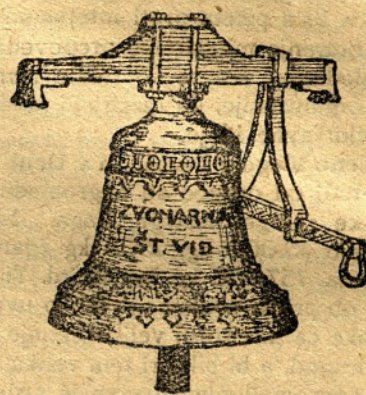
Trgovina

Martin Šumer

≈ Konjice ≈

priporoča veliko izbiro raznega manufakturnega ter drugega blaga po jako ugodnih cenah ter je za došlo sezijo vsakemu dana priložnost, da si pri nakupu oblačila dosti prihrani. 737 50—1

ZVONARNA IN LIVARNA

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

vliva

BRONASTE ZVONOVE

v vseh velikostih za župne cerkve, podružnice in kapele po najnižji cenah.
Kupuje stare in razbite zvonove po najvišjih cenah.

Denar naložite

najboljše

pri

najvarnejše

Soodneštajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.

v Mariboru, Stalna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke:

Kvišku srca, 35, 36, 47 D.
Rajski glasovi, 58, 62 D.
Prijatelj otroški, 7.50, 8.50 D.

b) Za odrasle:

Bogomila, 22, 25 D.
Pobožni kristjan, 15 D.
Češčena Marija, 47, 52 D.
Nebesa naš Dom 68, 80, 90 D.
Venec pobožnih molitev, 40 D.
Venec pobožnih pesem, 15 D.
Sv. Pismo, Evangeliji in Dejanja apostolov 12 D.

Kvišku srca Pesmarica (zl. obr.), 15 D.

Premišljevanja za celo leto I. in II. del, 32 D.

Družba vednega češčenja. Dve molitveni uri, 3 D.

Kratko navodilo za pobožnost M. B. Kraljice src, 6 D.

Vir življenja, 29, 41 D.

Bog med nami, 20 D.

Večno življenje (rdeča obreza) 24 D, (zlata obreza) 33 D.

Nebeška hrana I. in II. del, 29 in 41 D.

Priprava na smrt, 29 D.

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižico in v tekočem računu.
Izplača vsake vloge na zahtevo takoj v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.